HERMANNI BOERHAAVE

SERMO ACADEMICUS,

QUEM HABUIT, QUUM,

HONESTA MISSIONE IMPETRATA,

BOTANICAM ET CHEMICAM PROFESSIONEM

PUBLICE PONERET.

XXVIII Aprilis 1729.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud ISAACUM SEVERINUM. MDCCXXIX.

Digitized by Google

Digitized by Google

MAGNIFICE RECTOR.

INTAMINATIS HONORIBUS ET
VIRTUTIBUS FULGENS
ILLUSTRIS ACADEMIAE CURATOR.

*VIR AMPLISSIME, QUI NOBILISSIMIS
CURATORIBUS ET AMPLISSIMIS
CONSULIBUS AB ACTIS.*

PROFESSORES CLARISSIMI.

SACRORUM PUBLICI INTERPRETES.

ARTIUM ET SCIENTIARUM
DOCTORES.

HONORATI CUJUSCUNQUE ORDINIS VIRI.

SECULI SPES, ACADEMIAE DELICIUM,
STUDIOSA SAPIENTIAE
JUVENTUS.

Digitized by Google

Digitized by Google

SERMO ACADEMICUS

Ingenio hominis contemplando animum ſi quis applicat, miram in eo, aetatis reſpectu, diverſitatem deprehendet. Ita quidem, ut, qui mores, affectus, atque mortalium actiones, fabulis exprimere ſtudent, Poetae aliam longe ſpectatori in Comicis, vel in Tragoedia, fingant perſonam, quoties Juvenem inducunt ſcenae, quam ubi Senem theatro ſpectandum formant. Philoſophos quoque cernimus, qui ſevera magis verborum fide homines deſcribunt aetatis diverſae, nihil fere Seni commune & Juveni, ſed alia prorſus omnia alterutri propria, depingere. Quis vero ea,

Digitized by Google

quibus diſcrepant, enumeret? In ſe modo quis deſcendat annis jam gravior, erit profecto & illi, ut cum *Petrarcha* palam fateatur, alium ſe hodie vivere, a ſemet ipſo prius Juvene, hominem. Inter ea tamen, quae per varia mutabilis aevi tempora experimur aliena quam maxime a prioribus, praecipuum quis habeat, quod *Ariſtoteli* obſervatur; audaces omnia aggredi Juvenes, Senes parum ſibi de ſucceſſibus promittere, diffidere undique. Illos nihil praevidere mali, omnia ſperare fortunata; ignaros quippe futurorum, praeteritarum vero rerum vel uſque rudes, aut temere oblitos: hos contra, pericula edoctos & repulſas, vix ultra quid incipere. Quin & a vero prorſus alienum haud videtur, provectiores aetate Viros, quorum in pompa primus ordo apud *Spartanos* bene ſe egiſſe laetus exſultabat, contentos geſtis, partaeque inde gloriae conſervandae

anxios

anxios, nolle quaeſitam meritis famam in lubrico ultra periclitari. Stat nimirum cauto ratio, ſapienti ſtat, quae ſecretis crebro auribus fidelis recinit, mature ſanus ſe ſolvat, ad extremum ne ridendus peccet, feliciter olim geſtarum rerum gloria clarus. Sed cogitanti varia ſuper his creditur quoque, quod uſu cautus Senex, decurſo prope vitae ſpatio, ultimam rerum lineam ante pedes cernit, hinc de ſarcinis colligendis, atque animo ad placidum de corpore exceſſum componendo, ſollicitus potiſſimum vivit.

Quaecunque vero ſatis compertae hujus varietatis vera ex recenſitis modo cauſa ſit; nae ingens ego in me hodie diſcrimen adverto, dum elapſa juvat componere praeſentibus! Temerarium hunc hominem, neque fateri fugio, damnetis: ſi modo recordari delectat, qua prius audacia plura affectaverim, dum PROCERUM benigna de me aeſti-

ma-

matio, Diſcipulorum nimia de mediocribus, ſi quae in me ſunt, dotibus ſpes, proprius aetatis adhuc integrae calor, incitamenta dabant ad labores, forte & ad ambitionem haud tamen prorſus inhoneſtam. Nunc vero, vah quam aliena rerum facies, in ſuggeſtum exſcendentem ſpectatis, ut honeſta oratione, binis memet Muneribus publice ſolvam.

Patiamini, ut indicio ipſe de me ſim coram Vobis Judicibus, de novi veterisque conſilii cauſa; qua ſcilicet ſpe fretus, qua motus ratione, tot negotia ſuſtinere auſus, nunc laborioſam praecipue Munerum partem defugere haud erubeſcam: unicum hoc orationis mihi argumentum ad Vos hodie quum ſit, brevis ero; ipſaque rei facilitas ne intentum quidem animum efflagitat. Si ergo levis horulae jacturam aequa mens indulſerit, clementem laudabo lenitatem gratus, qui, inchoans officia, toties benevolentiam erga me veſtram ex-

expertus ſum.

Si cui vera gentis humanae bona aeſtimare cura eſt, hunc ſpectare oportet jam ſeneſcentem fortunas eorum, cum quibus ab ephebis una ſemper fuerat. Neque fallet ita obſervantis animum crebra experientia, quae monſtrat, rem domi anguſtam, ſi cui juveni fuerat olim viſa gravis, praecipuum deinde evaſiſſe felicitatis inſtrumentum. Magnis hanc obſtare virtutibus rarius, opes vero malorum frequentius irritamenta, nimis frequenter diſcitur. Quid antiqua ſapientia aliud Herculis a Prodico Cöo ficta fabula, quid via ex templo laboris in aedem gloriae ducente, voluit? Parentibus modo quis fruatur, quorum ſit generoſo incoctum honeſto pectus, & virtute excultum ſevera, habebit magiſtros, qui amore erga liberos, & urgentis neceſſitatis duritie, impulſi cereas mentes artibus mature imbuant, quarum effectibus carere nequit

humanae Societatis publica utilitas. Et publica ſic ſtipendia, & privatae opulentiae, meritis induſtriae cedunt: dum ſapientem pauperem vir dives quaerere cogitur. Ut certiſſimae ita parentur gnaviter exercitatis liberis divitiae, quas neque caſuum viciſſitudini ſors caeca obnoxias reddit, neque in doloſas peccandi illecebras fallaciter ſuggerit. Ita enim cum ingenio hominum comparatum eſt omnium, ut, qui a teneris aſſuevit improbo labori, animus raro deſidia, vel luxu, capiatur poſtea; imo vero rerum dein copia affluens, abſque cogente jam neceſſitate, vel ſic tamen, quo cepit, ſemper pede pergat diſciplinae liberalis cultura pectus ultra perficere, felix homo, utilis patriae civis: quid enim beatum virum facit, quam mentem ſcientia veri, virtute ſincera animum, ornare? Fortunarum Largitor omnium **DEUS** mihi dederat tali Patre naſci, cui

cen-

cenſus curtior, numeroſa proles, ſorti obluctans diligentia, nec mediocriter a literis inſtructa vita. Is vero Socratica cura tenui ab ungue formabat mihi ad ſtudia humanitatis indolem, corpuſque ſimul ad labores durabat agriculturae, neque torperem veterno, ſedulo cavebat. Vix ſuperato aetatis decimo quarto anno praematura Optimi Parentis fata; acerbumque funus, lugens, orbus adeo ſenſi, quae inſeverat tenello, ad ſedulitatem adhortamenta. A caeteris tunc requieſcens, ſola amabili Muſarum dulcedine unice pellectus Artes liberales, fere omnes, utcunque delibavi, poſtremo elegi Medicinam. Sola hic nitens impigritia, dum huic omni ope obnixe totum me dedi, utque ſingulas univerſae Artis, & quidem late patentis, partes penitus excuterem, in angulum me recepi, unde ereperem raro, niſi quoties aegrotantium ciebat curatio. Annus erat hu-

jus ſeculi primus, mihique ſeptimum inchoans vitae quinquennium, quum ſua ſponte, nec opinantem, de latebra in celebritatem produxit Vir Ampliſſimus *Johannes vanden Bergius*, cujus in Rempublicam & Academiam merita omnem laudem, imo & invidiam, ſuperant. Ille exquiſitiſſima effecit commendatione, ut a PROCERIBUS ACADEMICIS praeficerer Inſtitutionibus Medicis in locum Clariſſimi *Caroli Drelincurtii*. Arduum ego munus animo majore, quam facultatibus, aggreſſus gaudebam Auditorum favore: ſed flagrantiſſime Hi cupiebant, praeirem ipſis in evolvenda quoque Hiſtoria Morborum, atque horum curatione: parui votis, ſi imprudens, obſequioſus tamen. In utroque ſic verſanti neceſſaria viſa fuit citatio Artis Hermeticae haud infrequens; unde Auditores, facilitatem priorem experti, acrius inſtare, ut & Chemica praemonſtrarem: e-

go

go primo reluctari ſedulo, tanto illi ardentius efflagitare, &, Chemiam eſſe Inſtitutionum Medicarum partem, palam clamare. Quid multis opus? vicerunt; atque ita biennio poſt inchoatum primo Munus incepi anniverſario decurſu triplicem hanc ire, redire, viam; quae quidem omnia ut ſexennii ſpatio peregeram, praeclarus Profeſſor, *Petrus Hottonus* moritur. Ibi tum, novem fere jam annos Lectoris officio in Academia functo, & Profeſſori jam demum Botanices, & Medicinae, creato, experiri datum fuit, quam prodeſſet antiqua laborum conſuetudo. Eniſus emerſi, neque & in his ipſis penitus displicui! at vero preſſum novo labore interea rogabant priora Academici. O quam alta de ſe ſperat praemonſtrator, ubi docenti vigor incitatur gratia, frequentia, & votis Diſcipulorum! Ergo viginti ſolidos decurri hoc in ſtadio annos ſatis animoſus, quotannis

rem Herbariam, Hermetica, Praxin & Inſtituta Medica, abſolvens, ſaepe interim & ad alia quoque negotia ſimul abreptus.

Cernitis, quo fati, & rerum, ordine ſenſim ad diverſa, & plura, delatus fuerim, non adeo ex propoſito, neque captatione, quam forte quadam. Apertus ſimplici narravi oratione, quae res ipſa tulit, eo inprimis animo, ut maculam effugerem, quaſi lucri inſatiabili fame avidus, & memet ingerens, prenſaſſem aliis jure meliori danda & loca, & ſalaria. Si Studioſorum cogitatur inſtitutum, quo ardentiſſime Illi ab uno, quem ducem ſibi elegerunt, plura crebro exprimunt; ſi una perpenditur, quam ſit difficile iis quidquam negare, in quibus te oblectas maxime, quos in oculis geris, quos ſinu ſuſcipis, abibo excuſatus.

Quid cauſae fuerit, caſuſque, ut ſolus

tot

tot negotia aggredi primo ſuſtinuerim, intellexiſtis; nunc feratis dicentem, quasnam in opere ipſo invenerim, quae, ut in iiſdem gerendis perſiſterem, ſuadebant.

Stirpium contemplatio naturalis ferme homini voluptas, quoties inprimis harum generatio, vita, vis, atque cultura ſpectatur. O ſuavis animi oblectatio, quae naſcitur omniparentis ſobolem terrae ſpeculanti! ſupremo inde terrarum Domino, atque agricolae humili, voluptas aequalis! Ipſa quoque ſimplicitas hujus oblectationis ingenium cultoris falſis uti dedocet, abducit a cupiditatibus, ſolius veri abſque fuco ſuavitate pellicit, exemplo monſtrat, quam beata ſit intra naturae limites, neceſſariis contenta ſolis, vita. Quin & mores quoque, atque animi motus, format, fingitque, quos in Principibus Botanicorum periti ſuſpiciunt. Non ſine auto-

to-

toritate, nec abſque ſuffragiis, optimorum dixero, praecordiis horum ſecuram quietem, & vitam fallere neſciam, inſidere. *Carolo Cluſio* haud alius in diſciplina Herbaria clarior? quis vero hominem dederit virtute inſigniorem? Vix prodent ſecula, qui plantarum peritia *Gulielmum Sherardum* aequet: at quando incorrupta fides, bonique mater nuda veritas, invenient parem? Aulae hinc pertaeſos, ſaturos honorum, divitiis oppreſſos, tandem amor Herbarum allicit, primaeva haec mortalium voluptas, poſtrema tandem reſtat omnia prius expertis delectatio. Omnium tamen, quae Profeſſorem Botanices ſuo alligant ordini ſtrictiſſime, eximium habere licet ſuave illud commercium, quod hodie inter omnes hujus Diſciplinae Doctores colitur. Quum enim immenſa ſit, quae omnia vincit, cupido alendi plantas in horto,

quas

Digitized by Google

quas aliena tulit tellus, ita & amor urit artificem, quo ſemel paratas ſervet ſemper, ne hortus, cujus penes illum magiſterium & procuratio, detrimenti quid capiat. Id porro obtineri nequit, niſi toto clari orbe Viri in mutuas conſpirarint operas, ſinguli aliis ſupplementa ſuo in loco legant, atque fide amicitiae reciproca quotannis petita amicis largiantur, recipiant & ſua ab illis deſiderata. Fruſtra *Reges* ipſi ſunt, qui auctoritate hoc, vel auri vi, praeſtare contendunt. Quis, quaeſo, ſemina petet, proprii ignarus loci, ubi creſcentes plantae eadem perficiunt? A quibus poſcet, niſi ab iis, qui in his verſati, loca, herbaſque, norunt? At quonam hos pretio inducet, ut velint vagari per avia, deſerta, per arida ſabuleta, & ſqualentia aeſtu loca, ſuperare horridas, ſcrupeaſque, inacceſſorum montium crepidines, paludes, la-

cus, flumina, maria, petere, ut votis faciant tuis Te potiri? Sola ſane ſpes, qua ſibi promittunt, ea viciſſim hac mercede recipere, quae a Te exſpectant; ſola aequitas, quae gratum, & memorem jam pridem acceptorum, animum incendit, ut rependere geſtiat benefactorum pretia. Qui ergo poteram ego temere artem deſerere, quae conciliaverat mihi omni auro contra cariorem ſanctiſſimi Viri, *Gulielmi Sherardi*, amicitiam? Quae meum in ſinum profudit largiſſimam gazam, quam ſuprahumana induſtria, expenſis cenſu privato majoribus, labore herculeo, de omni terrae angulo collegerat. *Aſiam* luſtrabat Ille & *Graeciam*, diu *Thraciam*, *Dalmatiam*, & *Pannonias*, eo inprimis animi inſtituto, ut creſcentes natalibus in locis ſtirpes ibi conſpiceret, omnem laetioris meſſis ubertatem mihi largiebatur. *Italiam*,

Cam

Campaniam, oraſque adjacentes peragrabat, harum ilico regionum pulcherrimae plantae Hortum Academiae noſtrae ornabant. Graſſabatur ille ſpatioſas per *Germanias*, ſtatim iterum nemora *Teutonica* oſtentabat hortus. *Gallias* videbat, certus eram, extemplo inde procurandas mihi ſtirpes. Vix ingreſſus patriam de beatis *Britannorum* viridariis, elegantiſſimae ad haec Gentis deliciis, ſuppeditabat mihi, ut ſuperbiret Paradiſus noſter ſempervirentibus *Anglorum* ornamentis. Viventi, O Cariſſime, praeſens, dulcibuſque fruens alloquiis, ſaepe dixi, cogitare me de munere Botanico ponendo, oculi vero poſtquam mei fruſtra in rebus humanis meum deſiderant *Sherardum*, deliberata ſuper hoc propoſito ſententia certus fui. Tuo munere, O Botanice, amicitiam a tot annis colere datum fuit, cum Illuſtri, & Regibus pla-

cente, *Hanſio Sloanio*, cui laborioſa ſcripta aere prennius erexere diu monumentum, cujus liberali ex *Chelſeano* horto largitioni tam inſignes plantas debemus, quas praefectus huic, Vir in his optime meritus, *Iſaacus Randius*, atque induſtrius hortulanus *Millerus*, ad me curant. Et Tu quoque, egregie *Jacobe Sherarde*, inſtituta magni Fratris proſequens, de inſtructiſſimo tuo theſauro, quam liberaliſſime pulcherrima quaeque offers. Huic ego Arti acceptam fero necesſitudinem, quae mihi diu fuit cum *Sebaſtiano Vaillantio*, in quo omnes boni admirabantur, quidquid Botanicum perficit. Ut de effundente cornucopia effluxit ad me ab hoc Viro quidquid Regiis opibus Serenisſimus *Galliarum Rex* de ſingulis orbis habitati plagis conquirendum curabat. O quae Horti noſtri, imo quae ſeculi, felicitas, dum Phoebi inſtar *Fagonius*

artis

artis templo praeſidebat! *Fagonius* ille, qui nullius unquam beneficii captatione *Regi* ſuo gravis; ſolidum Magnifici *Principis* favorem unice in gloriam Rei Herbariae, omni ambitu, conſtans derivabat. Paravit haec diſciplina aditum votis meis, & coeptis, ad munificam *Antonii Juſſievi*, viri arte & ſcriptura clariſſimi, dexteram, quae large porrigit deſideriis noſtris petita. Adjunxit & *Dantium Triſtanum d'Iſnardium* in Re Herbaria conſummatum, & candida eximium fide, primum ingenti *Tourneſortio* ſucceſſorem. Tu quoque, praeclare *Niſſoli*, qui ſummi ſenii faſtidia vel cum maxime dulci plantarum ſtudio relevas, largus fuiſti *de Monſpeſſulana* ditione, Horti noſtri locupletator. Hujus diſciplinae amore gentilitio dudum incitatus toties ipſe illuſtrisſimus *Franciſcus Maurocenus* literis me honoravit, & lectisſima ſeminum copia ex ditis-

C 3 ſimo

ſimo ſuo horto, qui nobiliſſimae Gentis Moroſinianae auſpiciis colitur *Patavii.* Pari quoque ardore *Ducis Venetorum* Serenisſimi filius, *Franciſcus Cornelius* Eques ipſe legit, quae donaret fere quotannis. Illuſtrisſimus *Aloyſius Ferdinandus Comes Marſili* omni *Italia* quaerenda curavit, quae annui tributi, ſic dicebat, nomine, Academiae offerret. *Montius Bononienſis*, *Patavinus Pontedera*, *Rolandus Venetus*, *Salvator Barcinonenſis*, in *Hetruria* nobilis *Bruno Tozzius*, Clarus *Tillius*, & mortalium omnium in perveſtigandis ſtirpibus ſagacisſimus *Petrus Antonius Michelius*; in quo uno Illuſtrem *Fabium Columnam*, nobilem *Cortuſum*, acutisſimum *Anguillaram*, renatos ſibi jure *Italia* gloriatur, certatim contulere ſymbolas. Jam *Scheuchzeros*, *Zwingeros*, *Zelwingeros*, affinitas ſtudii hujus mihi dedit in *Helvetia*; *Germania Volkameros*, *Rivinos*,

Bee-

Beeringeros; *Borusſia Cleynios*, *Breynios*, *Helwingios*. Extrema tandem *India* dona & ſcripta obtulit per Virum immortalitate dignisſimum *Auguſtinum Iſaacum Rumſium*. *Rumſius* ille erat, qui incluti nominis in rebus naturalibus partam diu claritatem propriis meritis ſuſtinuit, auxit. *Rumſius* ſolo generoſi animi ſtimulo actus, ſuis me docebat literis, quidquid de *Indiarum* mirabilibus ſciſcitabar. *Rumſius* omnem *Cingalenſium* Medicorum artem ingenti complexus volumine ad me miſit, ſimul intellexerat hujus me rei cupidum. Ille Rhizotomos *Indorum*, Chirurgos, Medicos, adhibere legendis ſeminibus, fructibuſque, ut anniverſariis me bearet muneribus. O quales erant, quas ad me copioſas propria ſcribebat dextera, literae, doctrina plenae mellitisſima! quam laborioſae, quot ſubnixae prudenter prius

ca-

captis rerum experimentis! ut Studioſisſimum harum deliciarum me erudiret. O amaram animo meo tanti Amici, in vigore aetatis rebus adempti, mortem! ideo mihi flebiliorem equidem, priuſquam debendi reus nomen ſolvere potuerim, heu quod accidit! ſanctis Optimi Viri manibus pius ergo gratias reddo publice! unum ſcilicet hoc fata ſinunt fieri.

Sed omnia dum repeto, quibus me ſibi innexuit, vincula, Botanice, ſilere nefas, per illam innotuiſſe me *Curatoribus* ditiſſimi *Amſtelaedamenſium* horti, *Hoofdio*, *Trippio*, viris Ampliſſimis; Celeberrimo etiam *Ruyſchio* & *Commelino*, qui doctrinam in eo herbarum feliciter profitentur. Horum favori hortus noſter debet tot ſpecioſa, quae illum efferunt, ornamenta, & haec aliunde fruſtra ſperaſſet. Gratis excepta auribus a me fuit, pro-

promoturo quondam commoda Academici Viridarii, vox, dum Conſul *Hoofdius* juberet, ut in bonum Academici in Republica Horti cederet quidquid haberet *Amſtelaedamenſis* praecipui. Tibi vero, Nobilisſime *Trippi*, quas dicam laudes? qui propria ſponte obtuliſti ex veſtris, quae facere poſſent ad ornatum noſtri. Si talia accepit a Te olim, quid exſpectat deinceps, Hortus, poſtquam curâ PATRUM datum Te laetamur ACADEMIAE CURATOREM?

Haeſi anceps, quo autem loco memorarem Te, Vir eximie, dulcis Amice, *Joannes Baptiſta Basſande!* primo namque, medio, & ultimo, ſemper celebrandus obverſabaris. Plura nulli Hortus debet. Tu, qui Serenisſimi *Lotharingiae Ducis* creditam Tibi valetudinem felix tractas, qui tot Principibus in aula *Caeſarea* Viris Medica ſapientia places, perfun-

ctorie, ſemelque, rogatus propria ſtatim negotia meis poſthabuiſti deſideriis. Alii plantarum ſtudio capti, amicos dum juvant, hoſtimenta cogitant. Tu nihil horum; ſponte doctrinam Herbariam velox amplecteris ea modo gratia, ut, *Cluſio* memoratas, in *Pannonicis* ſtirpes mihi legeres. Ubi reputo, quos labores perpeſſus ſis, quot effuderis ſumtus, dum illas quaeris, ſervas, mittis, ſuffundor verecundia. *Bohemiae, Tranſſylvaniae*, *Pannoniae*, inſularum *Danubii*, *Fori Julii*, *Carinthiae*, *Stiriae*, *Illyrici*, raris me beaſti donis. Victus tot benefactis fateor, non poſſe hominem amico plus debere, quam ego ob rem Herbariam, & Foſſilem, Tibi O *Baſſande*. Ne valetudini quidem parcere indulſit fervens amicitia, ſed pedibus aeger ſummi juga montis niſu ſuperaſti heu moleſtiſſimo, ut alio haud naſcentes lo-

co

co mihi plantas ibi quaereres; accepi, feſſum Te jusſiſſe, ut faſtigio montis incideretur hoc monumentum, *Boerhaavio obſequioſus ut Herbas legeret huc adſcendit podagricus Baſſandus.* Eant jam, qui negant, noſtra tempeſtate antiquis moribus amicos ſupereſſe. Ego ſane debitor Horto Academico, & meo, *Nomen* inſcribo *Tuum, ut creſcentibus plantis noſtra amicitia creſcat ſemper incolumis.*

Boni officium Viri eſt, gratus ut commemoret ea, quae accepit, beneficia; ſimul laudet illos, a quibus tulit: Ita accepti non ingratus, neque immemor benefactorum, incitat porro ad ulteriora largitores; atque oſtendit quoque, quos demeruiſſe cultu, liberalitate, & obſequio, nunquam poeniteat, profit ſemper Publicorum Hortorum Praefectis. In animum ideo induxi, non fore me hac orationis parte o-

 dio-

dioſum, quae profeſſa fuit, quod mens grata praecipiebat, quibus accepta ferre oporteat, ſi quid exiguo Academiae agello boni colitur: univerſis His, & Singulis gratum & obſtrictum animum publice deferre emeritum juvat.

Verum & ipſas diverſorum negotiorum commutatas vices laetabili varietate animum reficere, quis neget? quoties glacialis bruma Vulcani me officinis incluſerat, & a ſepultis in terra gelu adſtricta plantis remotum favillis, fumoque reddiderat retorridum, toties adſpirantis veris tepor, emergentes de reſoluta jam gleba plantulas oſtentando, ea contemplantem ſuavitate afficiebat, quae non gnaro hujus viciſſitudinis incredibilis habetur. E fumoſis Hermetis latebris in vernantis agri amoena excurſus, & exſpatiatio, quae voluptas? Attamen habet ſuas quoque, quibus

bus peritum allicit, Chemia illecebras, habet & ſua gnaris jucunda, quibuſque ſemel his captum detinet, oblectamenta. Utique vix egreſſus de pueritia raptum me ſenſi in amorem Artis, quae in adyta naturae tendentem filo regit, dolos, & ambages, reſolvit, tandemque latentis in profundo veri mira aperit. Crevit ſucceſſu quotidiano laeta ſemper cupido, dum in his deprehenſa rerum natura novae aliorum indaginis & cauſa eſſet, & adhortatio. Quum vero inexhauſta ſemper praeſto ſit materies, nobisque innata, quae inſatiabilis habetur, ultra ſemper ſciendi aviditas, nec modum, nec finem, haec diſciplina recipit. Inde adeo diu me exercuit detentum, ſemperque, ſi quid video, detinebit poſtea. Quid enim? hoc habet eximii, quod, nullius addicta verbis Magiſtri, ſolo videat naturae indicatu, cae-

terum liberrima, neque nata de opere ſententia ulli gravis. Quin & aliud eſt, quo tenaciſſime quidem cultorem ſibi devincit, coeptorum ſcilicet, priuſquam abſolvantur, diuturna protractio; ubi, ſi deſtiteris ante finem, perditur oleum & opera; ſi conſtanter perrexeris, producta eges in longam diem patientia. Sunt in exploranda Metallorum natura, quae ante decennium alacris incepi, cum pertinacia protraxi in hanc horam, ſingularia experimenta, neque vel jam finem cernens ultra continuare cogito. Si veſani hanc dementiam exiſtimatis, atraeque bilis contumax delirium, ſciatis interim, toto hoc tempore novas ſemper apparitiones praedixiſſe pulchriora iterum futura, atque excitatae menti nunquam dediſſe contueri ultima. Metuunt hinc ſollicite Hermetici, ne avellantur ab inſtituto, ſpe allecti jam jam inſtan-

ſtantis, preſſi metu jacturae priorum. Ideo & ipſe locum Chemicum, exceſſu Clariſſimi *Le Mortii* vacuum, quum mihi non petenti obtuliſſent ACADEMICI PATRES, accepi: praevidebam enim, niſi hujus neceſſitas vinculi me vinciret, alia dudum negotia eripuiſſent Chemicis; quum tamen mire laetus putarem, jam demum me videre, quod Antiqui Hermetici veraciſſimi Philoſophi fuerint. Cernere videbar mihi nunquam ſe naturam revelaſſe apertius quam per Horum molimina; ſcripſiſſe denique nullos ſimplicius; modo quis conſors laborum, indeque natae Artis particeps, linguam intelligat, qua ſola enarrantur eventa conatuum a ſenſu vulgari remotorum. Ita tandem effecit annoſa occupatio, ut praecipua quaedam in ſenectutis, ſi DEO ita viſum, otia ſeponerem, quorum ſucceſſus felicior juvaret minus diſtractum

per

Digitized by Google

per varia, prodeſſet ſcientiae Phyſicorum, expelleret ſenilem Lethargum, & moderato corpus exercitio detineret.

Hactenus narratae cauſae, quae pluribus me admovebant rebus, atque intentum iis retinuerunt fortiter; utque undam unda, ita dies, variuſque labor, mutabilis operis per tam diverſa neque invitum impulerunt. Protinus rationem reddam, quae ſuaſit, cogitarem de levando onere. Acciderat parum cauto matutini frigoris morſus; quum matutinus nimium ipſe me agens quotidie, lecti tepore relaxata corporis ſpiramenta antelucano negligenter friguſculo, & penetrabili irrigui roris humori, exponens, vitam fere perdidi; committens ita ſtulte in me, quae, ut cum cura caverent, aliis fideliter ſuaſeram. Unde, atrociſſimis Arthritidis exquiſitiſſimae tormentis diſcruciatus, tandem reſolutus jacui

cui; ut vix amplius ſenſus ullus, nullus utique motus, artubus inferioribus ſupereſſet. Surrexi inde quidem, ſed ita tamen, ut hinc fluentes, ac retro ſublapſas, vires ipſe nimis mecum perſentiſcerem. Atque alio deinde, eoque ſane validiſſimo, morbo denuo correptus, magis defeci. Uterque ille ſexagenario jam fere memorem reliquit noxiam. Quare futurae praemetuens recidivae timui, ne Herbaria, & Hermetice, mihi ſoli hac in Academia commiſſae, praemonſtratore toties carerent mea quidem culpa retinentis. Amicorum conſilia acceſſere, & preces Neceſſariorum, tandem & vatum Principis votiva carmina. His me dedi: potiſſimum vero, quum labentibus feriis poſt caniculam ultimis, vice perciperem prima gliſcentem in praecordiis formidoloſi laboris horrorem, atque ardens illud quondam deſiderium inte-

E gran-

grandi decurſum Academicum eheu frigeſcere. Honeſtam igitur miſſionem petivi ſupplex; laetus impetravi; atque ſupra vota, & ultra merita, laudatus receſſi. Id gratus denuncio; & pro ſummo hoc benefacto debitas ago gratias Vobis ILLUSTRIBUS ACADEMIAE CURATORIBUS, atque AMPLISSIMIS URBIS CONSULIBUS. Studio mihi ſemper erit Vobis parere, & in iis, qui vero Vos obſequio colunt, nomen ego ſemper profitebor meum. Sedulum porro me praeſtare annitar in iis, quorum me cura manet, & ad quae aetas mea feret; ſic lenitate Veſtra licebit deinceps uti ſenem, qua uſus fui prius adoleſcentior. Faxit DEUS, diu, feliciter, artium culturam & ſcientiarum foveatis, promoveatis, in hoc beato Muſarum ſeceſſu! reddat ita haec bonae mentis palaeſtra dignos dicendis Veſtris laudibus

dibus Praecones, qui mori Vos vetent; qui merita Veſtrâ celari, aut ſepeliri prohibeant; quo nihil in terris majus aut ſecundum praeclare meritis mortalibus datum fuit. Quod tamen ipſum ſoli Literatorum pennae unice deberi, ſapientes agnoſcunt, ſtulti dolent. Eveniat, quod ſpero, quod praedico, ut impletam laetemini ſpem, quam ſapienter concepiſtis de Viro doctiſſimo, quem jam Horto praefeciſtis. Ille certe culti ingenii eruditione, integro aevi ſanguine, repetitis, & excitantibus, ſuorum exemplis, exſpectationi parem ſe promittit.

Clari ſapientia, diligentia incomparabiles, Collegae, quod fortunatum mihi quam maxime duco, conjunctiſſimi, qui feliciter adeo Juventae florem univerſo ex orbe hanc in Academiam allicitis, Vobis gratum me dico, qui aequo tuliſtis, & clementi, animo, tot in me unum collata prius Munera; qui prae-

ſentis conſilii rationem non improbaſtis. Plurimi faciendam arbitror judicii Veſtri ſanctitatem ſuper his, quae ad me attinent, ex ſententia Veſtra ſi mea compoſuero, id demum laudi mihi duco, placebo mihi, ſi Vobis haud diſplicui; datam diu amicitiam ſedula officiorum delatione demereri ultra conabor.

Tandem vero Vos compellare juvat, praeſtantes animi Juvenes, quos unica trahit dulcium ante omnia ſcientiarum voluptas: Vos ego mearum in Academicis fortunarum Auctores habeo, laudo; Veſtra fuit exoptata adeo mihi frequentia, ſedulitas, & audientia, quae mihi induſtriam quotidie acuebat, ut quaererem quid, veſtra quod cenſerem elegantia dignum. Aculeum ſenſi hujus ſtimuli ad acriorem naturae indaginem; quae forte effecit, ut detexerim nonnihil, quod melio-

liorum intentam dignioribus ſolertiam fefellerat. Exiguum id fuiſſe, fateor; hoc tamen palam narrare fas eſt, quod, ſi tale quid, qualecunque id fuerit, mihi obſervatum crederem, id vero quam ocyſſime detulerim ad Vos: quum Vobis totum illud deberi judicarem. Exſpecto a Vobis, quod animo aegro laturi non ſitis hodiernum inceptum. Poſtquam labores Chemicos veſtra ad commoda ſex & viginti annorum curriculo exantlavi, poſtquam in re Herbaria ſolidos viginti annos, Vobiſcum ſudavi & alſi; velitis, jubeatis, Studioſi, ut aetati, famae, valetudini, Vobis ipſis denique, conſulens, ab his feſſus tandem requieſcam. Grates Vobis perſolvo, pro ſtudio in me Veſtro, quod propenſum ſemper, prolixum, & uſque conſtans expertus ſum. Vobis porro, dum vires dabunt, explanare Medicinam deinceps ſedulo annitar. Ni-

Nihil ergo ſupereſt, niſi ut, JOVI litans, pro felici de his exitu, & DEUM veneratus pro ſalute Academiae, publice, in eodem hoc loco, ponam, ubi ſuſcepi prius, Botanices & Chemiae Profeſſionem.

D I X I.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google